

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В Указі Президента України від 27 жовтня 2009 року № 870 було чітко окреслено, що масштаби криміналізації та корумпованості влади мають тенденцію до невпинного зростання, сягаючи критичної межі, за якою настає втрата влади, розпад державних інститутів та припинення демократичного розвитку держави.

Враховуючи соціально-економічну, політичну та правову ситуацію в нашій державі, реформування системи органів досудового розслідування насамперед потребує створення дієвого механізму досудового розслідування злочинів, важливою умовою якого є діяльність державного бюро розслідування. В останні роки в Україні проведено чимало реформ, пов'язаних зі змінами в організації органів державної влади. Впровадження міжнародних стандартів у сфері захисту прав та інтересів громадян обумовив й реорганізацію судової та правоохоронної системи країни. Саме тому важливою подією у процесі реформування правоохоронних органів повинно було стати створення органу, який здійснював би правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

Таким чином, його основна мета повинна була полягати саме у встановленні справедливості у суспільстві шляхом незалежного розслідування злочинів. Норми законодавства однакові для кожного громадянина України, відповідно відповідальність за їх порушення також. Проте, проаналізувавши ситуацію, яка склалася впродовж років існування незалежної України, можна з впевненістю сказати, що наша держава просто потребувала органу, який за допомогою всебічного розгляду злочинів притягував би винних до встановленої законом відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси.

Створення Державного бюро розслідування, в першу чергу, обумовлено необхідністю забезпечення ефективного та неупередженого розслідування та розкриття злочинів, вчинених: Президентом України, повноваження якого припинено; Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра; членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення України; народним депутатом України; уповноваженим Верховної Ради України з прав людини; Генеральним прокурором України, його першим заступником та заступником; ди-

ректором Національного антикорупційного бюро України; Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником та іншими суб'єктами, визначеними законодавством України.

Термін «Державне бюро розслідувань» взагалі є запозиченим з досвіду правоохоронної діяльності США, де функціонує Федеральне бюро розслідувань, проте функції і повноваження ДБР суттєво відрізняються, незважаючи на те, що діяльність обох органів спрямована на посилення боротьби зі злочинністю. Потреба в такому органі була усвідомлена в Україні відносно нещодавно, оскільки у Стратегії реформування судоустрою на 2015–2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 року, про цей орган навіть не згадувалось.

Під час вивчення доцільності існування такого органу слід прояснити пильність, щоб відокремити компетенцію Державного бюро розслідування від компетенції інших правоохоронних органів.

Серед важливих передумов створення ДБР було саме те, що держава була зацікавлена у створенні ефективного органу, який би не тільки запобігав злочинним правопорушенням, а й роз'яснював чинне законодавство та популяризував вжиті заходи реагування.

Сучасні реалії, які ми можемо спостерігати на даному етапі розвитку України вказують на те, що необхідність вироблення уніфікованого механізму правоохоронної діяльності, єдиних процесуальних основ такої діяльності, потреба вдосконалити інститут юридичної відповідальності дасть змогу ефективно забезпечити правопорядок в Україні, захист прав і свобод людини і громадянина. На основі вищевикладених тверджень можна зробити висновок, що одним із важливих питань інституційного забезпечення реформування правоохоронних органів було створення Державного бюро розслідувань.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Храпенко Олена Олегівна*.